

**Considerații relative la recentul Ghid privind utilizarea inteligenței artificiale (IA) în activitatea
avocaților din anul 2022**

*Considerations for the recent Guide to the Use of Artificial Intelligence (AI) in the work of lawyers in
2022*

*Considérations pour le récent Guide d'utilisation de l'intelligence artificielle (IA) dans le travail des
avocats en 2022*

Avocat Adina Lupu
Baroul București

La 31 martie 2022 a avut loc conferința Consiliului Barourilor și Societăților de Drept din Europa (CCBE) și a Fundației Europene a Avocaților (ELF) de lansare oficială a Ghidului privind utilizarea inteligenței artificiale (AI) de către avocați și societățile de avocați (în continuare "Ghidul").

Redactarea Ghidului a făcut parte din proiectul AI4Lawyers, la care au participat Consiliul Barourilor și Societățile de Avocați din Europa (CCBE) și Fundația Avocaților Europeni (ELF), în cadrul Planului European e-Justice 2019-2023.

Proiectul a început la 1 aprilie 2020 și a fost finalizat cu lansarea Ghidului privind utilizarea inteligenței artificiale (IA) de către avocați în Europa. Odată cu Ghidul au mai fost redactate două rapoarte separate. Primul raport¹ a identificat noile soluții tehnologice adaptate domeniului juridic și comparația bunelor practici rezultate din utilizarea acestora în Regatul Unit, Statele Unite ale Americii și Canada. Al doilea raport² a oferit o analiză tehnică a oportunităților și a limitelor rezultate din utilizarea aplicațiilor utilizând inteligență artificială în activitatea societăților mici de avocați (între 1 și 9 avocați, incluzând cabinetele individuale de avocați).

¹Council of Bars and Law Societies of Europe, European Lawyers Foundation, *Overview on the "average state of the art" IT Capabilities of law firms in the European Union and gap analysis compared to US/UK/Canada best practices*, Brussels, februarie 2021, disponibil la <http://elf-fae.eu/wp-content/uploads/2021/03/Overview-of-the-average-state-of-the-art-IT-capabilities-in-the-EU.pdf>.

²Council of Bars and Law Societies of Europe, European Lawyers Foundation, *A report on the barriers and opportunities in the use of natural language processing tools in small legal offices* <https://elf-fae.eu/wp-content/uploads/2021/12/Report-on-opportunities-and-barriers-in-the-use-of-NLP-tools-in-SME-law-practices.pdf>

Scopul Ghidului este mai mult didactic, de a conține informații practice despre cum avocații și societățile mici de avocați/cabinetele individuale de avocați pot integra aplicațiile ce utilizează IA în munca lor de zi cu zi, fără a încălca obligațiile profesionale³.

De asemenea, Ghidul realizează și o analiză a situației profesionale și financiare a societăților mici de avocați/cabinetelor individuale pe baza căreia apreciază succesul sau nu al utilizării aplicațiilor IA și în final concluzionează despre modul în care acestea vor transforma profesia de avocat. Astfel, transformările profesiei de avocat se vor reflecta prin saltul tehnologic pe care îl vor realiza societățile mici de avocați/cabinetele individuale deoarece în Europa acestea au cea mai mare pondere⁴, o persoană din 3 fiind angajată într-o societate cu mai puțin de 10 angajați (avocați și personal auxiliar).

CCBE⁵ a considerat că este necesar un Ghid care să fie dedicat în special activității societăților mici de avocați/cabinetelor individuale deoarece instrumentele de IA pot să aducă un plus de valoare activității avocaților, să crească volumul de informații procesate de avocat și în final să livreze un produs superior calitativ clienților, având și o perspectivă umană de înțelegere a contextului expus de client.

CCBE a recunoscut rolul foarte important pe care îl au societățile mici de avocați/cabinetele individuale în susținerea statului de drept⁶, ce a reieșit din statisticile realizate în cadrul proiectului AI4Lawyers și exprimat sugestiv în Ghid prin citatul lui Frank Pasquale în cartea sa *"New Laws of Robotics: Defending Human Expertise in the Age of AI"*: *"one way to alliviate the democratic crisis of expertise – the tension between aloof technocrats and passionate populists – is to empower local professionals"*⁷.

În același timp, societățile mici de avocați au multe dificultăți în a face față concurenței pe piața internă deoarece nu au resurse financiare pentru alocarea unui buget IT și nu au acces la consultanți IT. CCBE a mai constatat că profesia de avocat se va adapta ca urmare a schimbărilor ce vor surveni în activitatea instanțelor judecătorești și a altor autorități publice, precum noi tipuri de

³Council of Bars and Law Societies of Europe, *Guide...*, op. Cit., cap. 1., p. 8.

⁴Council of Bars and Law Societies of Europe, European Lawyers Foundation, *Overview...*, op. cit, par. 2.2.2, p. 8. *"The OECD highlights that legal activities are dominated by small businesses: nonetheless, some knowledge-intensive services can be dominated by small businesses. This is the case in advertising, market research and other professional, scientific and technical activities, as well as legal, accounting and management services"*.

⁵Council of Bars and Law Societies of Europe, *Guide...*, op. Cit., cap. 1., p. 11.

⁶*Idem*, p. 11.

⁷Traducere aproximativă - „o modalitate de a atenua criza democratică a expertizei profesionale — tensiunea dintre tehnocrații distanți și populații pasionați — este de a încuraja profesioniștii locali”.

dovezi digitale sau un nou senzor încorporat în fluxul de lucru al instanțelor judecătorești și a altor autorități publice.

Preocupările CCBE față de capacitatea societăților mici de avocați de a-și dezvolta infrastructura IT sunt similare celor ale Comisiei Europene⁸, de a facilita accesul întreprinderilor mici și mijlocii, al companiilor din sectoarele non-tehnice și al administrației publice la cele mai recente tehnologii și de a testa IA prin intermediul centrelor de inovare digitală.

În prima parte a articolului voi prezenta pe scurt aplicațiile IA destinate activității avocaților (Capitolul 1) pentru ca apoi să prezint avertismentele Consiliului Barourilor și Societăților de Drept din Europa (CCBE) privind riscurile rezultate din utilizarea aplicațiilor IA de către avocați (Capitolul 2). La final voi prezenta concluziile articolului privind modul în care digitalizarea activității avocaților va evalua în România (Capitolul 3).

Capitolul 1 – Oportunitățile rezultate din utilizarea aplicațiilor IA de către avocați

Autorii Ghidului au specificat faptul că nu doresc să orienteze societăților mici de avocați/cabinetele individuale spre achiziția anumitor produse, fără a oferi recomandări referitoare la utilizarea anumitor aplicații utilizând IA. Acești au arătat că doresc să ofere informații despre ce așteptări realiste pot avea avocații de la aplicațiile IA, ce pot livra în concret și care sunt limitele lor.

Toate aplicațiile IA sunt construite folosind baze de date introduse de juriști, în care fiecare noțiune are o definiție juridică pentru ca apoi aplicația să genereze text juridic, de exemplu contracte, cereri de chemare în judecată etc. Acest mecanism funcționează și invers, prin crearea unui text simplu dintr-un text juridic specializat, pe baza noțiunilor predefinite de către autorul programului⁹.

Aplicațiile IA au fost dezvoltate să aplice și învățarea automată¹⁰ (sau învățarea profundă¹¹),

⁸Comunicare a Comisiei către Parlamentul european, Consiliul european, Consiliu, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor, Bruxelles, 25 aprilie 2018, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0237&from=RO>, p. 8.

⁹Council of Bars and Law Societies of Europe, *Guide...*, op. cit, p. 17.

¹⁰Comunicare a Comisiei către Parlamentul european, Consiliul european, Consiliu, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor, Bruxelles, 25 aprilie 2018, p. 10.

¹¹Idem, p. 11: ”**Învățarea profundă** a reprezentat o schimbare radicală pentru IA, cu o îmbunătățire imensă a performanței pentru sarcinile specifice, precum recunoașterea imaginii sau a vocii ori traducerea automată. Instruirea unui algoritm de învățare profundă pentru a clasifica obiecte funcționează prin expunerea acestuia la un număr mare de exemple etichetate (de ex. Imagini) care sunt corect clasificate (de ex. imagini de avioane). Odată instruiți, algoritmiile pot clasifica corect obiectele pe care nu le-au văzut niciodată, în unele cazuri cu o precizie care depășește performanțele oamenilor. S-au făcut progrese semnificative în ceea ce privește aceste tehnologii prin utilizarea seturilor mari de date și a puterii de calcul fără precedent.”.

prin identificarea modelelor din datele disponibile și apoi prin aplicarea cunoștințelor asupra datelor noi, ceea ce este posibil doar dacă datele sunt digitalizate și nu se regăsesc exclusiv pe suport de hârtie.

Deși unele aplicații IA destinate domeniului juridic sunt folosite deja și în România totuși acestea nu sunt utilizate de către societățile mici de avocați/cabinetele individuale care nu își permit de multe ori costul acestora și nici angajarea unui specialist IT.

În Ghid¹² sunt clasificate șase categorii de instrumente tehnice ce sunt relevante în activitatea avocaților și anume:

1. **Programe de redactare a documentelor**, ce includ și opțiuni specifice precum verificarea gramaticală, verificarea dacă documentul are similitudini cu sursele online etc. , și care sunt de obicei incluse în procesoarele word și ce sunt folosite pe scară largă în prezent de către avocați.
2. **Programe de generare automată a documentelor juridice**, prin redactarea unor texte – șablon ce vor fi utilizate ulterior la generarea automată a contractelor sau a cererilor de chemare în judecată (similare programelor prin care sunt construite websiteuri). Aceste programe au fost folosite încă din anii 1990 în Europa dar nu au fost utilizate la scară largă pentru că textele – șablon conțin prevederi generale și nu au fost construite programe care să creeze un conținut complex, adaptat practicii și nici nu au fost adaptate lingvistic pentru alte jurisdicții decât franceză, germană sau olandeză.
3. **Programe ce generează un text juridic pornind de la introducerea unor date**, de exemplu generarea automată a unei plângeri contravenționale, în program fiind introduse datele referitoare la coordonatele de timp, loc, situația de fapt, argumentele avocatului iar programul ar genera plângerea contravențională ce poate fi semnată electronic și expediată la instanță. Aproape nicio societate mică de avocați din Europa nu folosește un astfel de program. Trecerea de la procesoarele word la acest tip de program va avea loc cât de curând, aceasta și în contextul **Recomandărilor Comisie Europene pentru eficientizarea justiției**, formulate în *Ghidul de introducere electronică a cererilor de chemare în judecată (e-filing) și de digitalizare a instanțelor judecătorești*¹³. Acesta

¹²Council of Bars and Law Societies of Europe, *Guide...*, op. Cit., p. 5.

¹³European Commission for the efficiency of justice (CEPEJ), *Guidelines on electronic court filing (e-filing) and digitalisation of courts*, Strasbourg, 8-9 decembrie 2021, disponibil la <https://rm.coe.int/cepej-2021-15-en-e-filing-guidelines-digitalisation-courts/1680a4cf87>, paragrafele nr. 59, nr. 60 și nr. 65, p. 12

recomandă crearea unui program care să prelucreze automat sau semiautomat datele introduse de avocat, printr-un mecanism ce verifică automat calitatea și caracterul complet al acestora, în raport cu o bază de date externă (de exemplu, verificarea datelor de identitate ale unei persoane din sistemul DEPAB), va încorpora fișiere mari și multimedia (precum interceptări sau fișiere video) și o modalitate de calcul automat și de plată online a taxelor de timbru, integrată în sistemul e-filing. Totuși, aceste instrumente IA, adaptate unei limbi și jurisdicții specifice, nu vor putea înlocui expertiza umană, fiind necesară verificarea de către avocat a îndeplinirii tuturor condițiilor de formă și de fond ale documentului trimis instanței.

4. **Programe de analiză ale documentelor juridice**, în care programul analizează documentele trimise de avocat și extrage argumentele esențiale, realizează un rezumat al documentului în ordinea argumentelor invocate, subliniază prevederi ce au fost omise de avocat sau chiar propune revizuirea unor clauze dintr-un contract.
5. **Programe de analiză a documentelor juridice, hotărârilor judecătorești, a legislației și de căutarea calitativă a informațiilor într-un text juridic**, denumite și "*justiție analitică*", prin **căutarea argumentelor dintr-un text și nu doar o simplă căutare semnatică**. Alte programe au mers mai departe și au dezvoltat chiar și *instrumente de analiză predictivă*, în care în raport de jurisprudența introdusă și pot oferi o *estimare a rezultatului litigiului*, de exemplu dozarea unei pedepse sau cuantumul despăgubirilor ce pot fi acordate în cazul vătămării corporale. Aceste instrumente există și pe piața autohtonă, însă sunt accesate într-o mică măsură de către avocații care lucrează individual. Avocații își vor asuma responsabilitatea interpretării datelor rezultate din utilizarea programelor astfel că nu există riscul ca profesia de avocat să se transforme într-o profesie redundantă, precum aceea a operatorilor de lift¹⁴. Programele bazate pe IA au un rol important și în dreptul continental, în care există un complex sistem de codificare a legislației, deoarece de multe ori apar în practică situații ce nu au fost prevăzute în legislație¹⁵. De exemplu, avocații pot studia jurisprudența utilizând programele IA pentru a afla ce probe sunt acceptate de instanță în cazul concedierii nelegale a unui salariat aflat în concediu medical. În Statele Unite ale Americii analiza IA merge chiar mai departe, prin analizarea activității avocaților și judecătorilor, precum istoricul cazurilor, admiterea/respingerea cererilor, clienții reprezentați etc, ceea ce nu se întâmplă în Europa, unde hotărârile judecătorești sunt anonimizate deoarece se consideră că altfel ar fi afectată imparțialitatea judecătorilor.

¹⁴Concluzie desprinsă din Council of Bars and Law Societies of Europe, *Guide...*, *op. Cit.*, capitolul 8, par. nr. 2, p.53.

¹⁵Council of Bars and Law Societies of Europe, *Guide on the use of Artificial Intelligence-based tools by lawyers and law firms in the EU*, 2022, p. 31.

În Franța există totuși o statistică în cazul avocaților, în care sunt furnizate informații referitoare la numărul și obiectul dosarelor gestionate, aria de practică și informații biografice¹⁶.

6. **Alte programe sunt deja în uzul avocaților**, precum cele care transformă discursul în text, cele ce simulează o discuție precum un utilizator uman, bineînțeles pe baza unui limbaj predefinit și programele utilizate de avocați cu scop administrativ, de monitorizare a timpului lucrat și a documentelor redactate. Aceste instrumente nu sunt utilizate frecvent de către societățile mici de avocați/cabinetele individuale.

Capitolul 2- Avertismentele Consiliului Barourilor și Societăților de Drept din Europa (CCBE) privind riscurile rezultate din utilizarea aplicațiilor IA de către avocați

Ghidul prezintă o realitate a activității avocaților din prezent, în care sunt obligați să analizeze un volum din ce în ce mai mare de date, în același timp respectând obligațiile profesionale prevăzute de Carta principiilor fundamentale¹⁷ ale avocatului european a CCBE¹⁸ și al Codului Deontologic al Avocaților din Uniunea Europeană și analizează riscurile¹⁹ ce pot interveni din utilizarea instrumentelor IA:

1. **Riscuri privind asigurarea confidențialității datelor clienților de către avocați**, rezultate din administrarea infrastructurii IT a societăților de avocați de către un furnizor de servicii "cloud computing", precum și utilizarea aplicațiilor IA, ce includ servere, rețele, software, analize, baze de date cu informațiile sensibile ale clienților.

Pe lângă riscurile legate de accesul facil al autorităților la datele clienților atunci când avocații

¹⁶Council of Bars and Law Societies of Europe, "CCBE Considerations on the Legal Aspects of AI", 2020, https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/IT_LAW/ITL_Guides_recommendations/EN_ITL_20200220_CCBE-considerations-on-the-Legal-Aspects-of-AI.pdf, par. nr. 3, p. 17.

¹⁷<https://www.unbr.ro/codul-deontologic-al-avocailor-din-uniunea-europeana-2/>

¹⁸Principiile fundamentale prevăzute de Codul deontologic al Avocaților din Uniunea Europeană sunt:

- (a) independența;
- (b) încrederea și integritatea morală;
- (c) secretul profesional;
- (d) respectarea deontologiei altor barouri;
- (e) respectarea incompatibilităților prevăzute de lege;
- (f) publicitatea profesională conform principiilor esențiale ale profesiei;
- (g) interesul clientului;
- (h) limitarea răspunderii avocatului față de client, în conformitate cu regulile profesionale .

¹⁹Council of Bars and Law Societies of Europe, *Guide...*, op. cit., p. 7.

utilizează servicii de cloud computing există și riscuri specifice rezultate din reutilizarea datelor de către furnizorii de servicii în cloud, aspecte ce nu sunt pe deplin lămurite cu aceștia. Asigurarea confidențialității datelor clienților nu constituie doar o problemă tehnică ci și una de avantaj strategic pentru avocați atunci când își aleg instrumentele și arhitectura IT. Noile progrese în materie de securitate cibernetică au demonstrat faptul că uneori clienții sunt mai bine protejați dacă activitatea lor rămâne complet "offline", în ciuda promisiunilor companiilor IT.

2. **Riscuri rezultând din lipsa de transparență a producătorilor de aplicații IA pentru avocați**, deoarece aceștia nu informează avocații despre limitele produselor promovate și despre fragilitatea sistemului IA. Aplicațiile IA funcționează eficient doar în parametrii unui model setat, ce corespunde datelor introduse dintr-o anumită perioadă. Aplicațiilor IA nu pot oferi soluții în afara modelului prestat astfel că nu se poate adapta de exemplu schimbărilor economice.
3. **Riscuri legate de dificultatea asigurării clientului a unei competențe profesionale adecvate de către avocat²⁰, rezultate din preluarea de către acesta a datelor furnizate de către aplicațiile IA fără a le interpreta sau fără a explica de ce predicțiile furnizate nu se aplică unui caz specific.** O societate de avocați tradițională încă presupune o înțelegere umană a ceea ce necesită clienții, ceea ce nu este întotdeauna cu ceea ce clienții doresc. Deși instrumentele IA pot să ajute la multiplicarea volumului de muncă a unei mici societăți de avocați/cabinet individual totuși nu pot fi depășite barierele umane rezultate din valorificarea a unui număr limitat de ore de muncă. Aceasta constituie diferența dintre o companie care oferă servicii juridice standardizate și modelul tradițional de a oferi servicii juridice. Ghidul concluzionează²¹ că o capacitate sporită de analiză a informației de către avocați nu este echivalentă cu o calitate superioară a muncii acestora, cu un grad de probabilitate mai ridicat de succes în promovarea unui litigiu și nici cu informizarea practicii judiciare.

De altfel, Regulamentul general privind protecția datelor²² prevede că o persoană are dreptul de a

²⁰Art. 133 din Statutul profesiei de avocat, adoptat prin Hotărârea Consiliului U.N.B.R. nr. 64/2011 (M.Of. nr. 898 din 19 decembrie 2011): "(2)Avocatul trebuie să asiste și să reprezinte clientul cu competență profesională, prin folosirea cunoștințelor juridice adecvate, a abilităților practice specifice și prin pregătirea rezonabil necesară pentru asistarea sau reprezentarea concretă a clientului".

²¹Council of Bars and Law Societies of Europe, *Guide...*, op. cit., cap .7, p. 43.

²²Regulamentul (UE) nr. 679 din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul

nu face obiectul unei decizii bazate exclusiv pe prelucrare automată (cu unele excepții), astfel că nici avocații nu pot consilia un client privind soluționarea unui dosar exclusiv în urma predicțiilor oferite de aplicațiile IA.

4. **Riscuri de natură să afecteze independența avocatului, rezultate din acceptarea fără informare asupra riscurilor a termenelor și condițiilor aplicațiilor IA**, similare celor descrise în Ghidul CCBE privind utilizarea platformelor online de către avocați²³.

La acestea Raportul European Lawyers Foundation²⁴ mai adaugă câteva **riscuri** rezultate din introducerea instrumentelor IA în activitatea instanțelor și parchetelor:

1. utilizarea unor date ce **nu au fost supuse dezbaterii contradictorii a părților**;
2. preluarea în hotărârile judecătorești a unor **raționamente ce nu au fost dezvoltate de un judecător**, ceea ce implică transferul parțial de putere către instrumentele IA;
3. **lipsa de transparență a procesului deliberării instanței**, deoarece nu va putea fi stabilită o delimitare între argumentele rezultate din utilizarea aplicațiilor IA și a celor atribuite judecătorului;
4. **încălcarea principiului egalității armelor**, deoarece unitățile de parchet ar putea beneficia de programe capabile să analizeze un volum imens de date, ceea ce nu este accesibil și apărării, și astfel s-ar crea un dezechilibru semnificativ între apărare și acuzare;
5. **lipsa de obiectivitate** a rezultatelor generate de aplicațiile IA, deoarece nu poate fi cunoscută doza de subiectivism a producătorului aplicațiilor IA prin introducerea doar a unui anumit tip de date ce furnizează un anumit rezultat la căutare, de exemplu;
6. **încălcarea dreptului la apărare și a dreptului la un proces echitabil**, rezultate din lipsa de explicabilitate a procesului de furnizare a unui anumit rezultat (de exemplu probabilitatea de recidivă), și faptul că nu poate fi contestat și procesul automat de selectare a unui anumit

general privind protecția datelor), rectificat la 4 mai 2016, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 119 din 4 mai 2016, art. 22 - **Procesul decizional individual automatizat, inclusiv crearea de profiluri**: "(1) Persoana vizată are dreptul de a nu face obiectul unei decizii bazate exclusiv pe prelucrarea automată, inclusiv crearea de profiluri, care produce efecte juridice care privesc persoana vizată sau o afectează în mod similar într-o măsură semnificativă.

(2) Alineatul (1) nu se aplică în cazul în care decizia:

- (a) este necesară pentru încheierea sau executarea unui contract între persoana vizată și un operator de date;
- (b) este autorizată prin dreptul Uniunii sau dreptul intern care se aplică operatorului și care prevede, de asemenea, măsuri corespunzătoare pentru protejarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei vizate; sau (c) are la bază consimțământul explicit al persoanei vizate."

²³Ghidul CCBE privind utilizarea platformelor online de către avocați, publicat pe pagina UNBR, iunie 2018, <https://www.unbr.ro/wp-content/uploads/2020/08/GHID-CCBE-platforme-legale-ale-avocailor.pdf>.

²⁴Council of Bars and Law Societies of Europe, European Lawyers Foundation, *Overview...*, op. cit, p. 18.

rezultat. Acesta nu este specific sistemelor de drept continental, în care algoritmi nu evaluează niciun aspect al procesului.

Capitolul 3 – Concluzii privind tendințele actuale de digitalizare în România

În Planul Național de Redresare și Reziliență al României este prevăzut un buget total de 2.558,63 mil de euro în cadrul componentei C9 - Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare²⁵ pentru un total de 5.400 de contracte de finanțare prin schema de ajutor de stat pentru digitalizarea IMM-urilor și transformare digitală și tehnologică.

Din păcate, profesiile liberale nu sunt menționate în mod expres ca beneficiare ale fondurilor alocate în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență deși anterior prin Ordonanța de Urgență nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014-2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene, avocații au putut accesa fondurile europene nerambursabile alături de IMM-uri.

În Raportul European Lawyers Foundation²⁶ este prezentată tendința societăților mici de avocați/cabinetelor individuale de a avea dificultăți economice în a întreprinde investiții în digitalizare și instruire a personalului pentru a se adapta schimbărilor tehnologice.

O digitalizare cât mai rapidă a serviciilor juridice prestate de avocați ar fi benefică nu numai pentru activitatea acestora ci ar determina și un control fiscal eficient al autorităților fiscale ceea ce s-ar reflecta și în creșterea veniturile încasate de stat, scenariu imaginat și în Ghid²⁷.

Ghidul²⁸ recomandă barourilor și uniunilor naționale ale barourilor din fiecare țară să ia în considerare acordarea de asistență avocaților în folosirea instrumentelor de IA, prin contractarea unor firme specializate pentru a evalua produsele juridice de IA și chiar de a introduce produse standardizate pentru a evita scurgerea neautorizată de date, concomitent cu acțiuni de apărare a principiilor fundamentale ale profesiei de avocat, mai ales în cazurile în care aplicațiile IA ar putea aduce atingere independenței avocatului. În acest context, CCBE notează că societățile mici de avocați și cabinetele individuale sunt cele mai expuse unor astfel de riscuri.

²⁵<https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2021/10/facada6fdd5c00de72eed8ab49da550.pdf>, p. 19.

²⁶Council of Bars and Law Societies of Europe, European Lawyers Foundation, *Overview...*, *op. cit.*, par. 2.2.2, p. 10.

²⁷Council of Bars and Law Societies of Europe, *Guide...*, *op. Cit.* Par. 6.3, p. 39.

²⁸Council of Bars and Law Societies of Europe, *Guide...*, *op. Cit.*, p. 19.

Paradoxal, **numărul avocaților²⁹ se mărește cu cât o societate este mai digitalizată**, fără a avea în vedere suprafața țării, **cu atât crește numărul avocaților din acea țară**, ceea ce înseamnă că digitalizarea sporește complexitatea problemelor pe care avocații trebuie să le gestioneze.

Este benefic pentru profesia de avocat ca aceasta să îmbrățișeze digitalizarea dar cu precauțiile expuse în articol.

²⁹Conform Raportului European Lawyers Foundation, *Overview...*, *op. Cit.*, p. 53, în anul 2018 în România a fost înregistrat un număr de 26.330 de avocați, spre deosebire de state cu o suprafață mai mică precum Portugalia, cu un număr de 31.552 de avocați, Italia cu un număr de 261.891 de avocați sau precum state apropiate ca dimensiune cu România, precum Polonia, cu un număr aproape dublu de avocați, de 40.778 de avocați.